

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ШКІЛЬНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

У. В. Варнава

к. психол. н., доцент, доцент кафедри
соціальної роботи ФПСР
ОНУ імені І. І. Мечникова

Актуальність теми охоплює ряд критичних аспектів, які вимагають уваги та ретельного аналізу сучасної науки стосовно проблеми супроводу дітей, який містить найголовнішу проблему сучасності – війни.

Закономірно, що військовий стан призвів до зростання тривожності, страху та невизначеності серед учнів, їх батьків та вчителів. Таке середовище може негативно вплинути на здатність учнів зосереджуватися на навчанні та на загальну шкільну атмосферу. Військові дії та їхні наслідки можуть спричинити різні емоційні реакції, включаючи страх, гнів, печаль та відчуття втрати. Це вимагає особливої уваги до емоційного благополуччя учнів, а також надання необхідної психологічної підтримки.

Військовий стан може примусити школи адаптувати або змінити свої навчальні програми, методи навчання та повсякденні рутини. Це може включати зміни в розкладі, використання дистанційного навчання та інші адаптації, необхідні для забезпечення безперервності освітнього про-

цесу. З іншого боку, обставини війни актуалізують необхідність у посиленні психологічної підтримки учнів, включаючи кризове консультування, групову терапію та інші форми психологічної допомоги.

Роль соціально-психологічної підтримки дітей у шкільному середовищі набуває особливої актуальності та важливості в умовах військового конфлікту. У цей період діти зіштовхуються з рядом унікальних викликів, які можуть серйозно вплинути на їх психологічний стан та розвиток. Одним з ключових аспектів соціально-психологічної підтримки є стабілізація емоційного стану дітей. Війна може спричинити почуття тривоги, страху та нестабільності. Тому школи повинні забезпечувати безпечне та сприятливе середовище, де діти можуть відчувати себе захищеними.

Підтримка спрямована на розвиток психологічної адаптації та резилієнтності дітей [2], допомагаючи їм справлятися з травматичними подіями та стресами. Важливим є навчання дітей методам стресостійкості та емоційного саморегулювання.

Школи повинні сприяти соціальній інтеграції та культурі взаємодопомоги. Особлива увага приділяється інклюзивній освіті та інтеграції дітей, які пережили військові конфлікти або були переміщені зі своїх домівок. [1]

Важливою складовою є підготовка вчителів та шкільного персоналу для роботи в умовах війни, забезпечуючи їм навички кризового консультування та психологічної підтримки дітей. Ефективна соціально-психологічна підтримка також включає залучення батьків та місцевих спільнот у процес надання підтримки дітям, створюючи синергію між школою та домашнім середовищем.

Закономірно те, що сучасна система освіти вимагає і адаптації навчальних програм та методик до потреб дітей, які переживають військові конфлікти, це є ключовим фактором для забезпечення їхнього освітнього розвитку. [2]

Цей факт містить також і проблему підготовки педагогічних кадрів для якісно-іншої педагогічної діяльності, соціально-психологічного супроводу. Всіх фахівці шкіл повинні мати глибоке розуміння того, як війна впливає на психічний стан та поведінку дітей. Це включає знання про симптоми посттравматичного стресового розладу, тривожності, депресії та інших пов'язаних психологічних проблем.

Варто припустити, що корисними у соціально-психологічній підтримці учнів в умовах навчання під час війни може стити знання пед.колективу про методи кризового втручання та психологічної першої допомоги для надання тимчасової підтримки у випадках екстремального стресу та емоційної напруги. Педагоги мають розробляти гнучкі та адаптивні стратегії навчання, які враховують змінені умови та потреби учнів, що переживають війну. Важливість навчання педагогів ефективним методам соціально-емоційного навчання, що включає розвиток емпатії, навичок спілкування, розуміння емоцій та розвитку відносин.

Також, варто врахувати, що педагоги також повинні вчитися і методам самопомоги та стратегіям управління власним стресом та емоціями, що є необхідним для збереження власного психологічного благополуччя. Розвиток власної резильєнтності допоможе як особистісно так і професійно. З цією метою, вважаю за необхідне розвиток навичок співпраці з психологами, соціальними працівниками та іншими фахівцями різних закладів освіти для розробки комплексних планів підтримки дітей, залучення фахівців різних галузей підтримки освіти та обмін досвідом.

Таким чином, професійна підготовка педагогів у контексті надання соціально-психологічної підтримки дітям у умовах війни є необхідністю, що вимагає комплексного підходу та спеціалізованих знань і навичок. Це дозволить не тільки ефективно реагувати на негайні психологічні потреби дітей, але й забезпечити довгострокову підтримку та

сприяти їх загальному психологічному розвитку та благополуччю.

Варто підсумувати важливість соціально-психологічної підтримки в школах у воєнний час. Військовий стан впливає на всі аспекти шкільного життя, вимагаючи комплексного та чутливого підходу до соціально-психологічного супроводу як учнів, так і педагогічного складу, адміністрації. Важливо вживати відповідних заходів для забезпечення безпеки, стабільності та підтримки, щоб мінімізувати негативний вплив військових умов на освітній процес та психологічний добробут учасників освітнього процесу.

Література

1. Варнава У. В., Івах І. Вплив насилля на формування особистості дитини. Збірник матеріалів II міжнародної наук. – практ. інтернет-конф. «Тенденції та перспективи розвитку психології та соціальної роботи в сучасному суспільстві», м. Одеса, ОНУ імені І.І.Мечникова, 19–22 листопада 2021 р. / Редкол.: Л. М. Дунаєва, О. І. Кононенко, Л. С. Смокова, У. В. Варнава. - Одеса: ОНУ, 2021. С. 267–270.

2. Overchuk V., Smokova L., Varnava Y. at ed. (2023) PTSD: Modern Approach to Diagnostics, Therapy, Psychotherapy and Rehabilitation. // Journal of Pharmaceutical Negative Results. Eur. Chem. Bull. 2023,12(5), P. 3040-3054. ISSN 2063-5346 http://www.jidmr.com/journal/wp-content/uploads/2023/06/43-D23_2164_Rendra_Chriestedy_Prasetya_Indonesia.pdf